

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 2 0 1 1 9 2 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK

Izpitna pola 1

- A) Bralno razumevanje
B) Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 15. junij 2020 / 60 minut (20 + 40)

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov, dela A in dela B. Časa za reševanje je 60 minut. Priporočamo vam, da za reševanje dela A porabite 20 minut, za reševanje dela B pa 40 minut.

Izpitna pola vsebuje 9 nalog v delu A in 14 nalog v delu B. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 70, od tega 20 v delu A in 50 v delu B. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor.

Pišite čitljivo in skladno s pravopisnimi pravili, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak).

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 3 prazne.

M 2 0 1 1 9 2 1 1 0 3

Priloga z neumetnostnim besedilom

Negovanje besede na gradu Negova**Stereotip: se slovenščino izplača učiti***Ko ne upaš govoriti slovensko – Koliko je slovenski oblasti mar za manjšine in ohranjanje jezika – Učenje slovenščine je etnična zaveza*

Na gradu Negova so v okviru prireditve Negovanja besede in 19. Slovenskih dni knjige pripravili okroglo mizo Mura ni meja, slovenščina na drugi strani, ki jo je vodila mag. Laura Fekonja, ki poučuje slovenski jezik na različnih univerzah v tujini. Prav tako dobre poznavalke slovenskega jezika in profesorice mag. Valerija Pergar, Željka Papič, dr. Andrea Haberl Zemljič in mag.

Norma Bale, ki imajo izkušnje s poučevanjem slovenščine v zamejstvu, Porabju, na avstrijskem Štajerskem oziroma Radgonskem kotu, pa so pri tem razbijale stereotipe o slovenščini kot jeziku, ki se ga ne izplača učiti.

Ljudje bi govorili pa ne znajo

Medtem ko je na avstrijskem Koroškem jasno začrtana raba slovenskega jezika, je drugače na avstrijskem Štajerskem. Še najhuje je v Radgonskem kotu, kjer živi slovenska manjšina, ki obvlada slovenščino, pa tega javno niti noče priznati, kaj šele, da bi na glas govorila v slovenščini. »Celo zanikali bodo, da razumejo slovensko, in s tem zanikajo tudi slovenske korenine,« ugotavlja dr. Andrea Haberl Zemljič, ki se je tudi sama soočila z vprašanjem zanikanja slovenske identitete in o tem napisala knjigo Pustiti jezik v vasi.

Svetovalka za slovenski jezik mag. Valerija Pergar pa pripoveduje, da je veliko Porabcev, ko je pred več kot 20 leti prišla v Porabje, znalo govoriti slovensko, torej porabščino, pa so se bali govoriti. Danes je drugače, ljudje bi slovensko govorili, pa ne znajo. Da je slovenščina izginila iz javne govorice, je po njenem mnenju krivo tudi to, da so namesto njim razumljive porabščine uvedli slovenski knjižni jezik in s tem pretrgali jezikovno kontinuiteto. Starejši slovenščine niso več razumeli, mladi pa se je niso učili. Danes zato zelo malo mladih govori in v osebni

Valerija Pergar, Željka Papič, Laura Fekonja, Andrea Haberl Zemljič in Norma Bale so spregovorile o odnosu do slovenščine.

FOTOGRAFIJA A. NANA RITUPER RODEŽ

komunikaciji uporablja slovenski jezik. Da slovensko manjšino tako v Porabju kot v Radgonskem kotu slovenska oblast in ministri ne glede na politične barve pogosto spregledajo, pa opozarja mag. Norma Bale, ki že 20 let, torej od začetka, v Avstriji poučuje slovenski jezik: »Zame je učenje slovenskega jezika etična zaveza, skrb vzbujajoče pa je, da

si za učenje slovenskega jezika slovenskih dijakov in maturo na gimnaziji v avstrijski Radgoni bolj prizadeva tamkajšnji ravnatelj, kot ima za to razumevanje slovensko šolsko ministrstvo.«

40 dijakov na gimnaziji

Kot je spomnila Laura Fekonja, pa so se uresničile napovedi Baletove izpred desetih let o tem, da se bo začel na avstrijskih šolah poučevati slovenski jezik kot tuji jezik, da se bo povečal vpis Slovencev na avstrijske fakultete in da bo vse več slovenskih profesorjev iskalo zaposlitev v Avstriji. Danes se 40 dijakov izobrazuje na gimnaziji Borg v avstrijski Radgoni, zanimanja pa je iz leta v leto več, kar si lahko razlagamo tudi s tem, da se mladim z dobrim znanjem nemškega jezika odpirajo in povečajo možnosti nadaljnega šolanja ali zaposlovanja. Ko pa bodo priložnosti videli tudi v Sloveniji, se bosta zanimanje za učenje slovenskega jezika in odnos do nje gotovo spremenila na bolje. Takrat se bo slovenščino izplačalo učiti.

Na literarno-fotografskem glasbenem popoldnevu so se na negovskem gradu zvrstili še Rezka Kanzian in Nina Orter, Robert Titan - Felix, Štefan Kardoš in Damjan Stanišič, odprli so fotografsko razstavo Stojana Kerblerja, dogajanje pa je zaokrožila skupina Džezza.

Nana Rituper Rodež

(Prirejeno po: Vestnik, 24. aprila 2014. Str. 10.)

Prazna stran

A) BRALNO RAZUMEVANJE

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naslednje naloge.

1. Predstavite okoliščine izhodiščnega besedila. Odgovore vpišite na ustrezno mesto.

Kdo je tvorec besedila?	
Kdo je naslovnik?	
Kje in kdaj je bilo besedilo objavljeno?	
Katera nebesedna prvina dopolnjuje besedilo?	

(2 točki)

2. Določite vrste izhodiščnega besedila. V vsaki vrstici podčrtajte ustrezno možnost.

- uradno/neuradno
- zasebno/javno
- umetnostno/neumetnostno
- publicistično/strokovno
- propagandno/nepropagandno
- predstavitveno/pozivno/vrednotenjsko

(3 točke)

3. Pojasnite v povedi naslov *Stereotip: se slovenščino izplača učiti*.

(2 točki)

4. Kakšno je prevladujoče novinarkino ubeseditveno stališče? Podčrtajte ustrezno.

subjektivno/objektivno

(1 točka)

5. **Tri** izmed naslednjih trditev **niso** skladne z izhodiščnim besedilom. Obkrožite črke pred njimi.

- A Negovanje besede je okrogla miza, ki so jo pripravili v okviru projekta Slovenski dnevi knjige.
- B Mag. Valerija Pergar je svetovalka za slovenski jezik, ki deluje v Porabju.
- C Pred dvajsetimi leti so Porabci odlično govorili porabsko narečje.
- Č Porabskim Slovencem je slovenski knjižni jezik težko razumljiv, saj večina govori in razume le porabščino.
- D Po besedah mag. Norme Bale je zanjo učenje slovenskega jezika etična zaveza, zato se ga uči kljub temu, da živi v avstrijski Radgoni.
- E Na nekaterih avstrijskih šolah poučujejo slovenski jezik kot tuji jezik.

(3 točke)

6. Pojasnite v povedi, katero besedno igro je sporočevalka uporabila v nadnaslovu (Negovanje besede na gradu Negova).

(2 točki)

7. V podnaslovu izhodiščnega besedila je zapisano vprašanje »Koliko je slovenski oblasti mar za manjšine in ohranjanje jezika«. Iz besedila izpišite poved, ki ponuja odgovor nanj.

(3 točke)

8. Razložite, kako fotografija dopolnjuje besedilo? Odgovor zapišite na črto.

(2 točki)

9. Pojasnite pomensko razliko med spodaj zapisanima povedma iz izhodiščnega besedila. Pojasnilo vsake povedi zapišite na črto.

Učenje slovenščine je etnična zaveza.

Učenje slovenščine je etična zaveza.

(2 točki)

B) RAZČLEMB A NEUMETNOSTNEGA BESEDILA

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naslednje naloge.

1. S pomočjo izhodiščnega besedila določite pomen navedenih besed, tako da na črtico pred vsako besedo iz levega stolpca zapišete črko ustrezne razlage iz desnega.

_____ univerza	A nepretrganost
_____ stereotip	B istovetnost (osebe), enakost dveh stvari
_____ identiteta	C ustaljen, nenehno se ponavljajoč, vsakdanji
_____ kontinuiteta	Č nraven, nravstven
_____ komunikacija	D sporazumevanje
_____ etičen	E vseučilišče, najvišji znanstveni zavod
	F slovesen nastop, sprevod

(3 točke)

2. Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) navaja za besedo *govoriti* med drugimi tudi te štiri pomene:

- A oblikovati besede, stavke z govorilnimi organi
- B izražati misli z govorjenjem
- C znati obvladati jezik, zlasti v govorjeni obliki
- Č biti s kom v normalnih odnosih

- 2.1. Uporabite besedo *govoriti* v štirih povedih, in sicer tako, da boste upoštevali omenjene štiri slovarske pomene.

- A _____
- B _____
- C _____
- Č _____

(4)

- 2.2. Kateri pomen besede *govoriti* je med zgoraj naštetimi slogovno zaznamovan?

(1)
(5 točk)

3. V navedenih izrazih podčrtajte besedo, ki **ne** sodi v isto besedno družino.

slovensko, Slovenec, slovenščina, slo, slovnica, Praslovan, Slovenija, Slovenkin

(1 točka)

4. Popravite napako v navezovanju v spodnji povedi. Napačno besedo prečrtajte in nad njo napišete pravilno obliko samostalniškega zaimka.

Ko pa bodo priložnosti videli tudi v Sloveniji, se bosta zanimanje za učenje slovenskega jezika in odnos do nje gotovo spremenila na bolje.

(2 točki)

5. V navedeni povedi podčrtajte stavčne člene.

Na literarno-fotografskem glasbenem popoldnevu so se na negovskem gradu zvrstili še Rezka

Kanzian in Nina Orter, Robert Titan - Felix, Štefan Kardoš in Damjan Stanišič.

(5 točk)

6. Presodite, ali sta povedi pravopisno in jezikovno pravilno zapisani, in svojo odločitev utemeljite.

Ljudje bi govorili pa ne znajo.

Na gradu Negova so v okviru prireditve Negovanja besede in 19. Slovenskih dni knjige pripravili okroglo mizo Mura ni meja, slovenščina na drugi strani.

(4 točke)

7. Ali so vejice v povedi *Da je slovenščina izginila iz javne govorice, je po njenem mnenju krivo tudi to, da so namesto njim razumljive porabščine uvedli slovenski knjižni jezik in s tem pretrgali jezikovno kontinuiteto.* ustrezno postavljene?

7.1. Obkrožite DA / NE

(1)

7.2. S simboli (S) ponazorite sestavo povedi.

(4)
(5 točk)

8. Imena bitij (samostalnike) postavite v orodnik ednine in jih vpišite v preglednico.

Samostalnik	Orodnik ednine
Robert Titan - Felix	
Štefan Kardoš	
Damjan Stanišič	
Norma Bale	

(4 točke)

9. Iz lastnih imen tvorite vrstne pridevnike.

Porabje _____ (korenine)
Gornja Radgona _____ (kot)
Štajerska _____ (narečje)
Avstrija _____ (šola)

(4 točke)

10. Ali imajo glagoli v povedi enak glagolski čas?

Svetovalka za slovenski jezik pa pripoveduje, da je veliko Porabcev, ko je pred več kot 20 leti prišla v Porabje, znalo govoriti slovenščino.

DA / NE

Določite glagolski čas.

Prvi glagol _____ je v _____.

Drugi glagol _____ je v _____.

Tretji glagol _____ je v _____.

(4 točke)

11. Zanicajte povedi.

Dobre poznavalke slovenskega jezika so razbijale stereotipe o slovenščini.

Namesto njim razumljive porabščine so uvedli slovenski knjižni jezik.

(4 točke)

12. Spremenite naglas besede celo (v povedi *Celo zanikali bodo, da razumejo slovensko.*) in jo uporabite v novi povedi.

Poved: _____

Kateri besedni vrsti pripada beseda s spremenjenim naglasom? _____
(4 točke)

13. V katerih stavčnočlenskih vlogah je uporabljena beseda jezik v navedenih povedih? Poimenovanje stavčnih členov oziroma njihovih delov zapišite na ustrezne črte.

Laura Fekonja poučuje slovenski jezik na različnih univerzah v tujini. _____

Slovenski jezik je materni jezik Porabskih Slovencev. _____

_____ (3 točke)

14. Poimenujte vrsto priredja v povedi *Starejši slovenščine niso več razumeli, mladi pa se je niso učili.*

_____ (2 točki)

M 2 0 1 1 9 2 1 1 1 1

Prazna stran

Prazna stran